

Re^o fm **I**nno. **R**o. e^o de appel. **P**asto-
ralis. Sed hoc intelligit **H**ost. q^o ex
gravi cā suspēsus est. ex. de pur. ca.
int solitudines. **S**ec^o h^o ex leui cā. pu-
ta ppter p^o scādātū. v^o infantiā so-
lā. nec diu stetit etumax. **I**de **G**of. **A**
Ide in sū. li. iij. ti. xxiiij. q. lxxxi. **V**bia
addit fm **H**osti. **N**ota q^o q^oq^o est
excoicatus: etiā ab officio a bñficio est
suspēsus. ex. de appell. pastorat. **F**h.
sed nō ouertit. **I**de q^oq^o suspēsus est
ab officio: videt suspēsus a a bñficio.
ar. e^o de de. iug. c. diuersis fallacijs
a. c. q^o a te. h^o nō iūtit. **I**de q^oq^o sus-
pēsus est a subdyaconali ordine.
suspēsus intelligit a dyaconalia fac-
dotali sed nō iūtit. arg. e^o de cor. viz.
a. c. significauit. **M**eh^o facit. q^o au in
terdictis minoribus intelligit interdicta
a maioribus. ex. de sen. excō. cū illoz. **S**e
q^o. **E**t suspēsus a sacerdotibus: suspē-
sus est a pōnificatibus. sed nō ouertit
q^ontis et suspēsus a collatōe ordinis
simplicis: suspēsus intelligit a collatōe
dyaconij a presbiterij. **A** collatōe tñ
subdyaconij a alioz inferiorū ordinū:
nō videt suspēsus. ut innuit e^o de tēp-
or. **D**ilect^o filius in sū. a. c. lrās ad fi.
Allegata iura nō videt hoc pbae. **N**ā
c. dilect^o. nō declarat q^o p simplice su-
spēsus: ab ordinādo intelligit solū
inhibita collatio presbiterat^o a dyaco-
nat^o. **I**n. c. autē lrās fuit facta p^ociū
latē suspēsus ab hijs duob^o ordinib^o.
Se q^o. **C**ui interdict^o ingressus ecclesie
interdict^o officij intra eccliam nō extē
Ergo suspēsus ab officio suo p^o ecclē-
siā intrae a dīnū officij audire. dum
tñ caueat q^o nō officiet. **S**ecus dicerē
si eēt suspēsus simpliciter a diuinis
q^o tūc nec officiare posset nec cū alijs
audire. **H**ec **H**osti.

Suffragatio. q^o dicitur suffragones
Re^o fm **T**ho. ij. q. lxxiiij. **S**ic
dicit **G**lo. **R**o. j. suffragones di-
cūt inter amicos discordiā seminan-
tes. **D**etractores q^o alioz bona negāt
v^o minuūt. **C**otumeliosi q^o intēdunt
bonoz aufere. **E**t de hijs duob^o.

Detractio. a s. **C**otumelia. **A**. vbi de
hijs etiā lati^o d^o. **E**t item q^o hic: nō-
in sū. li. iij. ti. xxiiij. q. cclxl. **B**
Sed q^o d^o horū est graui^o **R**e^o **F**. **T**ho.
ij. q. lxxiiij. **S**uffragatio graui^o est.
Nā tanto aliq^o nocumtū graui^o est
q^oto bonū q^o tollit meli^o est. **M**elior
est autē amicitia q^o fama q^o tollit p^o de-
tractōez. q^o fama ad hoc maxime ne-
cessaria est: ut homo ydone^o habeat
ad amicitia. **I**de amicitia est melior
q^o honoz: q^o tollit p^o cotumelia. sic et
amari est meli^o q^o honorai. fm p^o h^o
vii. ethi. **V**ñ bñ d^o. **E**ccl. vj. **A**mico
fidei nulla est cōparatio. **E**t **E**ccl. v.
Denotatio pessima sup bilinguē. **S**u-
ffragatio autē odij inimicitia a cotu-
melia. **A**. **I**de in dicta. q. cclxl. **B**

Tabellio est publica p^ona
h^ois officij scribēdi i-
strumta ad faciēdū fide-
A. **H**oc dēm fuit glose-
ray. ut in sū. li. ij. ti. viij.
questione. iij. **B**

Vtz clerici exercē possint officij ta-
bellionat^o. **R**e^o fm **R**ap. **C**lerici in sa-
cis ordinib^o constituti est penit^o int^o
dictū officij tabellionat^o. a si ill^o ha-
beāt: ad dimittēdū sūt appellēdi p^o s^o
tractō; bñficiū appellatōe postposita
ex. ne de. v^o mo. fiat. **E**t ite; credo si
sūt in minorib^o a habeant sufficiētia
bñficia. ar. e^o de postu. clerici. **S**ed ut
addit **I**nno. si illi q^o sūt in sac^o instā
oficerēt antequā eis intēdicere: vale-
rēt. als nō **E**t intelligit fm **H**ost. q^o
nō valerēt in secularib^o negocijs ut do-
cet replica p^o dicti. c. sic. h^o in ecclāstic^o
valerēt. **A**. **I**de in dicta. q. iij. **B**

Vtz ep^o possit in ecclāsticā constitūē
clericū tabellionē. **R**e^o fm **R**ap. **P**ōt p^o
totā suā dyoecesim. cui cura omniū est
missa. x. q. j. regēda. xij. q. j. ep^o. et
c. p^o p^o p^o. **E**t si fecerit poterit ille v^o
ri ad scribēdū acta ecclāstica s^o n^o als
vbi tabellio nō h^oet: due honeste p^oso-
ne s^orogabūt. e^o de p^oba. qm contra
fallam. **E**t sic intellige q^o clerici p^ont
esse notarij pape. v. q. j. **Q**uidā. **S**ed

tamē cōstitutus a papa poterit cōfi-
cere instrumēta vbiq; cōstitutū autē ab
epō nō habz ptāte; eē dyo cōsim illi?
q̄ ipm cōstitutū ff. de iur. o. iur. l. si. **Sed**
tñ si simplr cōstitutū sit tabellio maxi-
me ab epō q̄ h̄et sup hoc p̄uilegium
p̄t etiā iste vbiq; **A. Host. p. p̄dicta**
subdit. Sed a dia p̄t q̄ ex q̄ q̄s sim-
plr cōstitutus est tabellio ab illo q̄ ha-
bet h̄c ptātem: p̄t vbiq; cōficere instru-
mēta. sicut p̄biter seml ordinatus
vbiq; celebrat. ut in dicta. q. iiii. **B.**
et nota q̄ tabellio ecclāstic⁹ nō debet
cōficere instrumētū in secularibus. nec se-
cularis in rebz pure ecclāsticis. q̄ hōz
oueratio nō debz eē p̄mixta. ij. q. viij
laycos. vñ notarij clerici i curijs p̄i
cōpū phibentur esse scriptores. ex. ne
de. vl̄ monach⁹ s̄miam. q̄ ne q̄s q̄. **A.**
Ide in dicta. q. iiii. B.

¶ Vtz religiosi possint exercere offic-
um tabellionat⁹. **R. fm Jo. an. sup.**
e. ut officū de her. li. vj. q̄ sic dicit **P.**
hanc lram bñ p̄z q̄ tabellio fact⁹ mo-
nach⁹ nō p̄t exercere tabellionat⁹ of-
ficiū in alijs q̄ tra hereticos. ut d̄m
est s̄. Heretic⁹. ij. q. xvij. q̄ incipit in
examinatōe. Et hoc idē ptz in q̄dā eē
ua. lōm facij octau. de offi. or. in de-
re. supioribz area mediū. Et idē p̄ba-
tur olim p̄ d̄re. ex. ne de. vl̄ mo. sic.
C. de sacrosā. ec. l. antep. xvj. q. j. no-
uar. C. de epis. a. de. l. placet. Tñ sic
notat **W. in spe. vetera instrumēta**
oplebit. s̄ noua nō assumet. ff. fami-
heras. l. alienatōnes. a. ex. de iudeis.
iudei. cū similibz.

¶ Tallia siue exactio siue collecta
siue questā. Vtrū dñi tpales
possint imponē sbditis suis si-
ue exigere tallias. **R. fm Ray. Illā**
p̄t dñs imponē vl̄ exigere. de q̄ ouene-
rūt secū: vl̄ añcessoribz suis bona fide
a sine vlla coactōe: sicut solet fieri cā
māsi vl̄ vllē: qñ de nouo cōcedūt q̄
das aliqd vl̄ p̄mittit census annu⁹
a h̄mōi. **Oia ergo h̄mōi dū tñ nō sint**
pacta turpia vl̄ tra d̄u licite exigūz
nā q̄libet in traditōe rei sue p̄t impo-

nere legē quā vult. ext. de cōdi. app.
v. xvij. q. ij. **Elutheri⁹. Rā a sciē**
tia volēti nō inferf dōl⁹. C. de trāsac-
cū donatōnis. et pacta custodiri dñt.
ex. de pac. antigon⁹. Quicqd ergo sb-
dit⁹ de h̄mōi sbtraheret furtū faceret
verūtū si in instro positū est indiffini-
te q̄ soluet q̄stam vl̄ talliā intelligo
q̄ dñs debz eā moderate petere inspe-
ctis cōditōibz. ex. de cōsi. cū apls. i. fi.
x. q. iij. ca. vlti. **Immo fm W. in. si di-**
cat q̄ dñs possit iponere q̄stā vl̄ tal-
liā fm bñplacitū suū nihilomin⁹ mo-
derāda est ad arbitriū bo m̄viri. s̄vō
dñs vltra p̄dicta exigat cōa de p̄ se l̄
p̄ suos directe vl̄ indirecte tenet resti-
tuere. d. xvij. de eulogijs. j. q. ij. **Pla-**
cuit. a. e. q̄ pio. Et s̄ cogere indirecte
qñ negat sbditis iusticiā vl̄ nō defen-
dit eos ut sic aliqd extorq̄at. vl̄ infi-
nuari facit q̄ vult aliqd h̄re. **Sec⁹ eff**
si recper aliquid sp̄ōte oblatū nulla
fraude adhibita. **Ite; sec⁹ est de h̄is**
q̄ mere sūt serui. q̄ res eoz sūt d̄m.
Peccat tñ dñs si nimis grauat eos s̄
nō tenet ad restitutōz. **A. Hoc dictū**
de seruis fuit. **vl̄. q̄ etiā cō. p̄dās. q̄bz**
etiā cō. hosti. a. tho. Et addit **Tho. in**
epist. ad dudāsam lothringie q̄ p̄i-
apes tra; a d̄o sūt instituti. nō q̄dem
ut p̄p̄ia luca querāt s̄ ut cōem vtili-
tatē popul̄ parāt a iō instituti sūt eis
reddit⁹ ut ex illis viuētēs a spoliatōe
abstinerēt. **Vñ i. Ezech. xl. d. q̄ p̄i-**
cipi erit possessio i israhela nō dep̄la-
būt vltra p̄p̄m meū p̄iapes. **B. De**
mā dicte. q. vide sup. **Dñs. q. ij. Et ibi**
agit de casibz in q̄bz dñs p̄t a sbdit
exigere vltra cōsuetum.

¶ Quid de q̄busdā dñis q̄ nihil p̄ci-
piūt si tallias. **R. fm Ray. Si tallia**
est antiq̄. a creditur pbabilr q̄ ex cā
iusta imposta fuerit: p̄t exigi. ita tñ
q̄ ipse dñs impleat si quid ex illa cā
implere debeat. **Sivō ex noua. a nesci-**
tur iusta cā: nō debet exigere. a si rec-
perit debz restituere. **xiij. q. vj. Si res**
A. Concor. vl̄. ut in sum. co. titur. qe
xxxvj. B.

Quallē sciri pōt talliā ex iusta cā
fuisse ipōsitā. **R.** fm **Wil.** Pōt hoc sci
ri: vñ p instrumēta inde cōfecta. vñ si
ita seruatiū est a tpe a q̄ nō extat me
moriam. qz tūc p̄sumit iusta cā. ar. xij
dis. illa. nisi violenta sit p̄sūptio in
cōtrariū sic de p̄scriptōe di. s. **P̄sēp.**
¶ viij. **A.** ibi p̄z a in c. ep̄m. de p̄scri
ti. vj. qz p̄sūptio est regularit̄ p̄ al
legatē cursū t̄pis au9 in c̄ij nō extat
memoria. **Q.** d̄v̄z est fm eūde **Wil.** a
in sū. eo. t. q. xxxvij. nisi violenta sit
p̄sūptio in cōtrariū. **D.**

Quid de q̄busdā q̄ allegātes cōsue
tudine acipiūt a s̄bditis de mobilibz
q̄cqd volūt. et p̄cipue expoliāt eos
q̄n̄ suspicā illos velle trāfire ad aliū
R. fm **Wil.** Tales d̄m̄ peccāt a tenēt
ad restitutōez. ut tactū est in. **¶ ij.** n̄
qz si certū forsitan eēt qz a p̄ncipio ī
cessione terre fuisset exp̄sse ipōsituz
tale onus tolerari posset dū tñ vltra
modū nō grauet eos. nec manentes
nec recedētes. **A.** a dū tñ nō fuerit im
positū p̄ maliciā vñ fraudē s̄z cū. **Wil.**
Et p̄dictis **Con. vl. a addit.** Sed p̄ba
bile nō est hm̄ōi cōsuetudinē nimis
seuilem inductā eē de volūtate s̄bdi
toz. sed p̄ coactōz a violentiā supioz.
Dicit tñ idē **Wil.** qz in hoc casua s̄sibz
qui tolerānt ab eccl̄a p̄ eo qz aliq̄ ibi
pōt eē dubitatio de iure aut de facto n̄
credo simpl̄t̄ eē denegādā absolutōez
sed faciēda est cū qdā tñ dubitatōe a
p̄testatōe sic. **A.** Absoluo te de s̄ inq̄tū
possi: sed timeo vñ credo qz nō sufficiat
tibi ad salutē. nisi alē te habuerit in
hoc casu. ut in sū. eo. ti. q. xxxix. **D.**

Utrū d̄ns possit vendere baliuis et
hm̄ōi tallias a officia in s̄bditos. **R.**
fm **Tho.** in qdā ep̄la ad duāssaz bra
bantie. **Apl̄s** dicit sic. Multa licēt s̄
nō om̄ia expediūt. Cū aut̄ baliuis a
officialibz vestris nihil cōmittat: nisi
tp̄alis officij ptātē: nō video q̄re non
licet vobis vendē hm̄ōi officia. dū ta
libz vendatis de q̄bz possit p̄sumi qz
sint vtiles ad hm̄ōi officia exercēda.
et nō tanto p̄cio vendat officia ut rez

alpare nō possint sine grauiamē s̄b
ditoz. Sed tñ talis venditio oino exp̄
pediēs nō videt. **P̄ncipio** qz frequēter cō
git qz illi q̄ essēt maḡ p̄donē ad hu
iustm̄ōi officia sūt paupes ut officiaz
emere nō possint. qm̄ eē si tales diui
tes sint tñ qz tōm̄i sūt: nō ambiūt offi
cia nec inhiāt ad lucra. **Sēq̄t** ergo qz
ut plurimū illi officia emūt q̄ sūt pe
iores a s̄bditos v̄ios opprimētes. vñ
magis expediēs videt ut bonos a p̄do
neos ad officia v̄ia eligat. q̄s eē in
uitos si necē fuerit ad suscipiēda illa
officia appellatis. qz p̄ eoz comitatē et
industriā magis accrescet vobis a s̄b
ditis vestris qz de p̄dicta officioz vendi
tōe acq̄rere valeatis. Et hoc cōsiliū de
dit moȳsi cōst̄t̄ su9. p̄uide inq̄t de oī
plebe viuos sapiētes a timētes d̄m̄ et
q̄ oderint auaritiā. et cōstitue eos tra
bunos a ceterationes: q̄nq̄ genarios et
decanos q̄ iudicēt p̄lm̄ oī tpe. **A.** **Ide**
in sū. eo. ti. q. xl. **Clay** est at qz dicta
officia regim̄is vendi strictissime p̄hi
bent. a statutū est qz nō eligā ambi
tōe vñ p̄do. sed viri p̄batoz v̄ita talit̄
assūpti nihil dūt p̄ officijs dare. **I**m
mo int̄ gesta dūt iurā se p̄ hm̄ōi of
ficijs nihil debisse: vñ postmodū nū
q̄ daturus p̄ se vñ in p̄positā p̄sonā ti
tulo donatōis. venditōis vñ q̄cumqz
alio velam̄to. Et ob s̄ exceptis sala
rijs nihil penit̄ tā in adm̄ist̄tōe po
sitos. qz p̄ depositū officia p̄ aliq̄ p̄sti
to bñficio t̄pe adm̄istratōis qz s̄tui
to meruerit accepturos a si q̄s ausus
fuerit p̄stita sac̄ia negligē: nōmō ad
uersus accipiētē: s̄ et aduersus datēz
accusādā cū ill̄ tāq̄ crimē publicū cō
cedi facultas. q̄drupla pena eū q̄ cō
uict̄ fuerit modis oibz feriedo. **C.** ad
l. iul. repe. l. si. **D.**

Utrū liceat d̄nis recipere mutuū a ta
libz official̄. ita qz satisfaciāt sibi de
officio. **R.** fm **Tho.** in p̄dicta ep̄isto.
A. **S̄vide** d̄ d̄cōdū. qz si pacto mutuū
de ut officia recipiāt absqz dubio pa
ctū est vsurariū. qz p̄ mutuo accipiūt
officij ptātē. vñ in s̄ d̄ d̄ll̄ eis occasiōz

peccandi a ipsi etiā tenent resignare officio tunc acq̄sito. Si tñ officiu gratia debeat: a postmodū mutuū re: ceperitis: ab eis q̄s de officio reapere possent s̄ absq̄ om̄i pctō possent fieri.

A Jde in sū. eo. ti. q. xli. **B**

Vty p̄sone eccl̄astice debeat p̄soluere exactōes v̄ tallias. **R**o. **N**ullo nec lic; lapas exigere ab eis ec̄ rōne possessionū suar; domoz aut p̄diorū eē de immu. ec. q. nōnulli. ti. vj. **A** n̄ p̄dia fuisset per prius p̄dictis exactō nib; s̄biecta. Tūc enī trāseūt cū onere suo. ut s̄. **E**munitas eccl̄e. **F**. ix. **S**; p̄sone q̄s v̄ dñs est. a q̄ nihil penitus p̄cipit. q̄s v̄x credibile est q̄n ad min; a s̄bditis recipiat iusticias a se q̄nt cū in exercitū in bello iusto. Si tñ ita verū sit q̄ nihil p̄cipit credo saluo meliori iudicio dicit **Rap**. q. dñt ali; q̄d int̄ se statuere q̄s de s̄bi in signū s̄biectōnis ne als̄ inutit̄ videat eē pe nes cū dñtū rei sue. ar. optimū ad s̄. xviii. q. ii. **E**leutheri. a. j. q. iij. si q̄s obiceat. Si at̄ dubitet q̄d aut q̄ntū illis debeat eē. credo q̄ dñt ob̄suas q̄s invidiam villis v̄ castre v̄ puincis ob̄suas. ita tñ q̄ illa villa nō grauet. **N**el si diuise sint cōsuetudines ea q̄ min; soluit eligat eē de sue. cū olim in fi. ex. de cēsi. ex pte in si. a. sup. eo. **E**t s̄ totū intelligo nisi ipse v̄ aliq̄s de antecessorib; suis v̄diderit v̄ dona uerit eis illis q̄s in s̄biectōis signū cōsueuit p̄cipere. tūc enī nō p̄t aliq̄d p̄tere. **C**. vi. a. **H**osti. **E**t addit **H**os. q̄ h̄c vera sūt. nisi c̄tra dñtū p̄scrip̄t fisset lib̄tate. ut i sū. e. ti. q. xxxv. vij. **B**

Ad mā; talliaz p̄t optē s̄. **P**edagū

Emperātia vide s̄. **S**obrietas a etiā s̄. **E**sbrietas.

Testamentū .j. cōiter **Q**uis p̄t facere testam̄tū. **R**o. **F**m **G**off. **Q**uilibet p̄t facere q̄ nō phibet. **P**robibet aut̄ p̄no. filiū familias n̄ de p̄actio eastre v̄ q̄si. ex. de sepul. lic. ti. vj. **R**ec p̄t relinq̄re aliq̄d p̄ aia sua sine p̄is assensu. **S**; bñ p̄t eligē sepulch̄rā si sup̄ pubertate sit. ut h̄c. s̄. **S**epul

tura. ij. **F**ij. **A** **M**oc eē h̄c in dicto. e. lic. **D** **J**te phibet ipubes. **J**te serui. **J**te furiosus nō h̄ns lucidū intualū **J**te p̄dig; cui est adm̄stratō bonoz inf̄dicta. **J**te mut; q̄ nihil loq̄t. **S**ur d; q̄ oio nihil audit. ut in **J**sti. q̄b; nō est p̄ fa. testa. p̄ totū. **A** **E**t ibi p̄t q̄ testam̄tū nō vicia; si inf̄dictū adm̄stratōis bonoz v̄ sup̄dicte inf̄mitates p̄e; defectō; aduenerūt. a q̄ si fur dia muti fuerūt laterati: p̄nt testari. ut ibi dē in. **F**. sepe. **D**. **C**ec; at̄ p̄t cū solemnitate q̄ h̄etur. **C**. q̄ po. fa. testa. l. hac cōsultissima. **A** **E**t ibi req̄rāt q̄ habēt sup̄ hoc cōsulere. **D** **J**te a illi q̄ p̄o prijs renūciauerūt. a nihil h̄nt ut ingressi mōsteria. in **A**ut. de mō. **F**. i. **C**. de sacrosan. ec. **A**ut. ingressi. xix. q. iij. q̄ ingrebiētib;. **S**ed si q̄s filios h̄ns mōsteriū ingrebiat nullo cōdito testam̄to p̄mittit ei diuidē cū filijs a int̄ eos p̄t apae. ut i aut. de s̄. epi. **F**. si q̄ mulier. xix. q. iij. si q̄ mulier. **I**bi d̄ q̄ si h̄ns liberos ingrebiat v̄tē ḡio; anq̄ de reb; suis int̄ eos dispo; nat liceat ei postea inter eos diuidere legitima nulla diminuta. a q̄s eis n̄ debeat mōsterio optet. **S**; si oēm s̄btā nā int̄ filios diuidē voluit p̄ria sua p̄sone filiis cōnumerata v̄nā sibi p̄te; oib; modis retineat q̄ debeat iuri mōsterij optere. **S**i v̄o in mōsterio mori at̄ anteq̄ int̄ filios legitimos diuidat legitima; p̄t sibi p̄cipiāt. **R**eliq̄ v̄o s̄btatice p̄s mōsterio optat. **D** **P**ōt ec̄ facere testm̄ q̄ncūq̄ an̄ p̄fessio; cū ad seculū reūti possit. ex. de regu. statuis m; **A** **J**de in sū. eo. ti. q. x. **F**m **H**osti. **D**. **V**ty at̄ cleric; possit facere testm̄. h̄c s̄. **C**leric; . iij. **F**. ij. **H**eres mite q̄ si nō renūciauerūt p̄rijs: nec se alicui eccl̄ie tradiderūt vitā mutādo testare p̄nt als̄ nō. xix. q. iij. **F**. ec̄ tra paul; **A** **J**de in sū. eo. t. q. c. **F**m **H**os. **D** **J**te testam̄ta publicoz vsu rarioz sūt irrita ip̄o iure eē de vsur. q̄ q̄. ti. vj. **A**. vbi p̄t q̄ hoc est v̄x nisi p̄i; fecerint cautionē seu satisfactōez **F**m formā ibi traditā. **D**

¶ Vt religiosus in epum p̄motus possit testam̄tū facere. **R^o** fm **l. ho. ij. ij. q. d. xxxv.** Nullo mō p̄t. qz sola di sp̄satio rex eccl̄asticarū ei cōmittit q̄ morte sim̄is ex q̄ testam̄tū incipit valere. **S**i tñ ex excessioe pape testam̄tū faciat non intelligit de p̄o testm̄ facē s̄ aplica aucte intelligi ampliata po testas sue disp̄satis ut possit valē p̄ mortē. **A** **J** dē in sū. e. t. q. d. ij. **D**

¶ Quid si q̄s aliquē testari p̄hibue rit. **R^o** Ab ei⁹ erit hēditate repellē⁹ ut. **S**i q̄s ali. test. phi. l. ij.

¶ Quot testes oꝝ q̄ sint in testam̄to **R^o** Regularit̄ fm leges septē testes requirunt in **I**usti. eo. f. si. et. l. eo. l. hē cōsultissima. **H**oc tñ fallit. qz qñqz va let sine teste. ut si miles in bello scribata moriat̄. **C**. de mili. testa. l. mili tes. **A** **J** bi p̄ q̄ hoc locū habz in testa mēto cōfecto tpe q̄ imilitia moris vul nerat̄. siue scripserit in dīpeo siue in tra siue vbiāqz. **D** **Q**ñqz sufficit vn⁹ ut si fiat corā impatorē. **C**. eo. l. om̄iū. **A** **E**t ibi p̄ q̄ iste testis ē ipse ipator cū fuerit supplicatus p̄ instituēdo here dē aliquā certā p̄sonā. **D** **Q**ñqz duo ut in f̄ filios. **C**. eodē. l. hac cōsultissimā. **E**x imp̄fecto. v̄ si in f̄rito. **A**. i. n̄ in imilitia tpe q̄ moris. **D**. testes mi les. ff. de mili. testa. l. luti⁹. **S**ist etiā in hijs q̄ sūt ad pias cās. ex. eo. cum esset. a. c. relatū. **Q**ñqz tres v̄ q̄tuor ut ex sp̄ali p̄uilegio. **C**. eo. l. si n̄ sp̄ali a. l. si vn⁹. **A** **E**t hijs legibz p̄ q̄ istud p̄uilegiū nō magis artat̄ ad hūc nu mex triū v̄ q̄tuor q̄ ad aliū. **D** **Q**ñqz q̄nqz videt̄ i testam̄to rustia. **C**. de e. l. fi. **A** **J** bi p̄ q̄ hoc obtinet̄. qñ testa mēnū sit in loco vbi septē testes habē nō p̄nt. **D** **Q**ñqz etiā octo requirunt ut qñ testator vult testari in scriptis a nescit lrās. ut in dicta. l. hac cōsultissi ma. **A** dūtēdū q̄ p̄dicta solēmitas te stiu; abrogata videt̄ p̄ ius canonicū ac etiā d̄mū p̄ q̄ duor v̄ tres fide dig ni testes sufficē videt̄ fm **J**o. ho. ray. ut in sū. eo. ti. q. c. ij. **E**t de h̄ lati⁹ dēz est s̄. **E**ccl̄a. j. f. v. in additōe. **D**

¶ Quid si testator nō vult q̄ testes sciāt tenorē testamēti sui. **R^o** **P**ōt fa cere testam̄tū q̄ s̄ in septis. v̄ q̄ ip̄e primo testam̄tū scribat. v̄ cē scribi faciat. a postea cartā clausā rep̄ntet testibz dicēs. **H**oc ē testm̄ meū. rogo q̄ sigilletis a s̄ scribatis. **vs. C. e. l. hac cōsultissimā. S**; tñ p̄ hūc modū facē testam̄tū nō est tutū. qz multas obf uātiās requit. q̄ freq̄nt̄ cū n̄ obfuenē oꝝ q̄ nō valeat testam̄tū meh⁹ est q̄ fiat sine septis. s̄ qñ scribi⁹ p̄ notoriū tm̄. **D**

¶ Quibz v̄bis debeat fieri testam̄tū **R^o** **N**ō refert si dicat. **P** ety heredē in stituo. v̄ volūtate meā ei⁹ disp̄ om̄i cō mitto. qz n̄ videt̄ de cōdē intestat⁹ eē cū tibi. **N**ec curādū ē de verbis testa torē d̄mō sint t̄ha p̄ q̄ de volūtate cō stet. **C**. eo. l. fi. **A** **J** dē in sū. eo. ti. q. c. vj fm **H**ost. q̄ etiā dicit q̄ ob hāc cām error nois nō nocet ut ibi. **D**

¶ Vt in sc̄dō testamēto opteat fieri mēto; de p̄io. **R^o** ut nō. xvij. d. qm̄. **A** in glo. **D** **I** cōdū q̄ nō oꝝ. n̄ in duo bz casibz. **V**n⁹ si factū fuit testamēnū inf̄ liberos. **C**. eo. l. **H**ac cōsultissimā. **E**x ip̄fecto. a autē. ibi posita. **H**ec inf̄ liberos. **A** **J** si testator ipse legē sibi ip̄suis. puta si in p̄iori testō dixit. si fecero ali⁹ testm̄ n̄ valeat. s̄ n̄ vale at n̄ dixerō. p̄ n̄ rē. tūc ei⁹ faciēdo se cū dū oꝝ q̄ faciat mentōe; de p̄io. ut ff. de legi. ij. l. si q̄s in prim. **A** **J** dē in sū. eo. ti. q. c. vij. **D**. q̄ si q̄s velit cassa re testamēnū primū a nō facere sc̄d̄m nō p̄t nisi iā p̄ cōditū primū sit laps⁹ sū decennii. a corā tribz testibus dix̄ perit nolle valere primū. **A**. **I**dem etiā si hoc dixerit inter acta. ut in l. que sequit̄. **D**. **C**. eo. l. sanximus. **A** **D**e hac solēmitate dicendū sicut di ctum est supra. in **¶** Quot testes. **D**

¶ Qualiter cōfirmet̄ testamentum **R^o** **P**er mortem testatoris. ut t̄ctur **H**ebre. ix. **S**ed ante mortē qñqz mu tari p̄t. etiā si pacto cōuenerit ne mutet̄. **C**. de pac. l. pactum q̄s dotati. **A** **J** dē in sū. eo. ti. q. c. ij. **D**

Testamentū . ij . quātū ad insti-
tutōem heredis et substitutio-
nem . In testamento tenetur
q̄libz instituire sibi herede aliquē vel
aliquō collegiū a h̄mōi . Sine instituti-
one heredis nō eēt factū testamētū . ut
C . eo . l . i . ubem . q̄ . q̄ si nō fuerit . Et si
q̄dē testator habeat descēdētes v̄l ascē-
dētes : illos tenet hēdes institue saltē
in eoz legitima . C . d . inoffi . testa . Au-
ten . nouissā de q̄ h̄s s̄ . Legitima . A .
Ibi solū d̄ : de legitima descēdētū Le-
gitima x̄o ascēdētū cū nō sit innoua-
ta videt̄ q̄rta ps ut in insti . de inoffi .
testa . q̄ . si . Rā a ipsi p̄nt agere cōtra
testamētū filioz utz eo . ti . in pri . a h̄
nisi testator aliquō dictis descēdētibz
seu ascēdētibz in testamēto reliq̄rit . tē
eū nō rūpit testm̄ . h̄ supplet q̄d mi-
n̄ fuerit legitima . C . de inoffi . testa . l .
om̄i mō . cū seq̄ntibz . a . sic nō tenet te-
stator eos p̄āse institue . D . q̄ si nec
descēdētes nec ascēdētes habeat tūc s̄z
leges p̄t institue alios q̄scūq̄ . A . Si
tū institueret infames aut turpes p̄-
sonas tūc fr̄es v̄l sorores p̄nt rūpe te-
stamētū a sibi totā acapē hēditatē . C .
de inoffi . testa . l . fr̄es . a . in insti . de inof-
fi . testa . q̄ . soroz . D . Tū ut ait tho . in q̄
dā . q̄ . de q̄libet si p̄pinq̄ indigerēt illa
hēditate indigētia manifesta tūc tes-
net eis hereditatē dimittē . nisi essēt
malia h̄mōi bonis indigni Et dico te-
net ex debito honoris p̄ntalis . q̄ auz
p̄cipit honorare p̄em a m̄rē p̄cipi
eēt honoratē p̄ntelā in h̄is q̄ ad p̄nte-
lā p̄tinēt . si aut nō indigerēt manife-
ste : p̄t libere in alios refundē . dicēte
saluatore . Da paupibz a seq̄re me . A .
Ibē in sū . li . ij . t . v . q̄ . xxv . iij . vbi a ad
dif . Sec̄ tū est in q̄busdā fr̄is de iurē
cōsuetudinari . In q̄busdā em̄ fr̄is te-
stator p̄t ex iure patrie cuiusq̄ vult
rē suā dare v̄l vendere . Aliubi succe-
dit vn̄ p̄riogem̄ . alicubi vltio ge-
mit̄ alicubi oēs p̄ diuissōe . Igit̄ si cō-
suetudo q̄ iuri equalit̄ dat alicui licē-
tiā liberā . aut alteri s̄ferēdo v̄l totā p̄-
p̄tē hereditatis : nō p̄iudicat alicui

faciēdo q̄d p̄t de iure . Nota tū cōsue-
tudines irratōnabiles eēt circa hoc re-
p̄bati . Vñ Immo . q̄rt̄ scribēs ad q̄s
dā ep̄s thautome reprobat cōsuetudi-
nē v̄l statutū sup̄ h̄ q̄ null̄ p̄ssit in
vltia volūtate legatē ecclesiis v̄l alijs
pijs loc̄ aut q̄buscūq̄ p̄sonis plusq̄
q̄nq̄ solidos vsualis monete a p̄cip̄
h̄mōi statuta denūciai p̄ssit̄ n̄ tenē . D .
Rūqd̄ testator p̄t substituire aliū
herede q̄ debeat succēdē p̄riogem̄ heredi s̄z
Si testator habeat filios impuberes
p̄t eis substitue q̄scūq̄ velit . q̄ succēdēt
eis si nō venēūt ad pubertatē . ut . C .
de impu . et alijs s̄sti . l . si testō . A . Et
ibi patz q̄ talē substitut̄ s̄z direct̄ heres .
a . sic totā caput hēditatē sine alijs
q̄ diminutōe . D . Si x̄o venēūt ad pu-
bertatē p̄t eis substitue si moriāt s̄z li-
beris . A . Ibē eēt si moriāt cū liberis . C .
de ipuber . a . alijs s̄sti . l . heres a . l . se-
d̄ . tū salua eēt legitima ut seq̄z . D . Et itel-
ligi² substitutio deducta legitima filioz
a deducta q̄rta totū q̄ s̄z trebellianicā
ea . quā deduct̄ q̄libz institut̄ heres . cui
ali² substitui . A . s̄ . vulgarit̄ . a . p̄ pube-
tatē instituti . v̄l eēt cū acapit hēditatē
p̄ fidei commissū ab instituto hēde . q̄ a te-
statorē ḡuat̄ hēditatē alicui restitue
ut in c . raynua² de q̄ . ff . D . ut eēt de tes-
ta . raynua² Et de hac mā ista suffi-
ant . a . q̄ dicta sūt s̄ . Hereditas .

Testamētū . iij . quātū ad executōz
v̄tq̄ testator hēdibz suis p̄ te-
stamētū penā ipōnē si nō paru-
erūt volūtati sue . R̄o Sic ut i Insti . de
le . q̄ . pene . dū tū q̄d testator p̄cip̄ n̄
sit turpe l̄ ihonestū . ff . de cō . insti . q̄dā
A . Et itē h̄m̄ dicto . q̄ pene ad si . D .
Per quē cogē² heres testm̄ huc vo-
lūtate defuncti adimplere . R̄o Hēdes is-
fra anū cogēdi sūt p̄ ep̄m adimplē . a . si
neglexerūt : tūc ip̄met ep̄s exēq̄z eēt
nos q̄dē . a . c . si hēdes . A . vbi d̄ : si here-
des iussa testatorē nō adimplerūt : ab
ep̄o loc̄ illi² oīs res q̄ eis relicta ē ras
noīce in f̄dica² cū fructibz a ceteris emo-
lūntis . ut v̄ta defuncti impleā² a de
termino anni . a . q̄ ep̄s p̄ se exēq̄tur

habes in dicto e-nos. a incipit iste a-nus a tpe amonitōis fm hōs. a in sū-li. ij. ti. v. q. cxj. **B** Nec obstat si forte testator infidixit ne eps se itromittēt. ex e-tua. **A** **I**dem i dea q. cxj. hōs. a co-ti. q. xxvij. fm rap. a glo. **B**

Vtz defūct⁹ sentiat detrim⁹ qz tar dāf elemosine q̄s legauit. **R**⁹ s; tbo. in q̄libz. **D**icōdū qz q̄tū ad meritū elemosine nullū detrimtū patit ex p̄dis cta tarditate maxie si q̄tū in ipso fut eam adhibuit ut h̄mōi eline cito dā vef qz meritū p̄cipale ex volūtate et intētōe depēdet. **S**; q̄tū ad effectū elemosine patit detrimtū. nō q̄dē ut pro h̄mōi tarditate puniat s; qz remediū ei nō adhibet dū suffragia differūt q̄bz plimū iuuare. **A** **I**dem in sū. co-ti. q. cxij. **B** Silt nō patit detrimtū si dif ferat restitutio quā ipē mādauit scilicet a lic; tarde a in morte tñ fec qd potut. **A** **L**ic; s; casu nō grauef q̄ ad dānatōe; puto tñ qz facta restitutōe atiqz a pena absoluat; sic in cronic minor legif de qdā q̄ impediēbat ab ingssu padis; quousqz facta fuit restitutio ad quā tenebat. **B**

Vtz executor debeat retardare distributōz elemosinar ad s; qz res defuncti meli⁹ vōdant. **R**⁹ fm **C**ho. in q̄ libe. **D**icōdū qz in mora modici tēpis nō videt eē magnū piculuz; **V**n si executor p modici tēps elemosinas dāe differat ut rebz defuncti meli⁹ vōdit amphores elinas dare possit laudabile s; facit. **S**i xō eōtrario p multuz tēps differat elinas distribuē ut i modico āpliores elinas faciat; n̄ videt eē sine culpa. qz forte defunctis intēu a purgatorio liberat in q̄ dū ipse eēt; remediū suffragioz maxime ei nēcariū fuit. **H**oc at relinq̄t prudētis executoris examini. ut. s; cōsideratis distlatōe tēpis a cōditōe p̄sone. q̄ atiqz vlt tardi⁹ hberanda est. a etiā q̄ntitate augmēti elinar faciat qd videt. expe dire defūcto. **A** **I**dem in sū. e. t. q. cxij. **B**. **D**e legatis alia qdā h̄s s; legalē. **Q**uid si de p̄libz executoribz testam

ti vñ moriat. vlt est in remotis vlt n̄ vult exeq. **R**⁹. **A** li⁹ p̄t executōe; imple re. n̄ testator aliis exp̄sserit. ex. e. **R**eligiosus. li. vj. **V**tz religiosus possit eē executor testamti. h̄s s; **R**eligio. ij. **F**. penl. **A**. **P**redictis adde qd si in **I**nsti. de acti. **F**. **I**te mixta. videt; qz q̄ relicta ecclēsiā vlt alijs venerabilibz loc dare distulerit. vsqz dū in iudicō vocet; ipsū relicū dare opellit. a aliud tantundē p pena. **B**

Testis .i. **Q**uis possit eē testis siue q̄ cōditōes req̄rāt in teste. **R**⁹ **D**ncipalit̄ qdē req̄rūt q̄ in hijs v̄sibz cōtinē. **C**ōditio. sex. etas discretio fama **E**t fortuna fixas in testibz ista req̄res. **A** **H**oc fuit dē; gof. q̄ etiā dicit qz reglarit oēs p̄nt eē testes q̄ nō phibēt. ut in sū. li. ij. tit. v. q. dxxvij. **B** **P**riō ḡ req̄rit cōditio. sex ut nō sit seru⁹ qz seru⁹ n̄ recipit ad testimoniu. **C**. eo. l. qm̄ liberi. **N**ā seru⁹ sepe metu dñant; testimoniu sup̄mit veritat. ex s; v. fig. fo. **F**. testes. iij. q. iij. **F**. **I**te i criminali. ij. q. v. **A** **C**usatores. **F**allit tñ s; ai; defacto hui q̄ris non tñ p dño vlt otra dñm. ut in **F**. **I**te in criminali. ver. **I**te serui. **A** ut si p seruū aliqd dicat depositū vel cōmodatū fm **G**lo. **I**biqz etiā addit **E**t sic viles p̄sone recipiūt. vbi de facto eaz agit. **E**t idē videt in l. seruos. **C**. eo. **I**te et si deficiūt alie pbatōes admittit etiā seru⁹. sed cū tōmūt fm **G**of. ut in dicta. q. dxxvij. **B**. **S**ecundo requirit sexus qz femina non admittit ad testimoniu in causa criminali. **xxij. q. v. muliere. n̄ cū de crimine auiliter agit. tunc em̄ admittitur etiā otra clericos. ex. eo. qm̄. a. et tam literis. A** **I**tem admittit mulier in causa criminali cū agitur p inq̄sitōnem. ut notat glo. in dicto e. qm̄. **B**. **I**n ciuilibz admittit. xv. q. iij. **F**. ex. eo. **N**ō admittit etiam in testamētis. ut in insti. de testamen. **F**. testes. **A** **I**tem qd hic nota in dicta q. dxxvij. **B**. **E**t nota qz mulieres causa fendi testimoniu nō debēt iuue ad

e. veniens. **R**ec ob. ex. eo. qm. **R**a id est spale in ca denunciatōis vbi ibi ad mittūf socij criminis ad psumptō; . ex de adul. significasti **C**redif etiā socijs criminis in exemptis ut in crimine lese maiestatis a hmoi. lxxij. di. si qs pp viūēte. vj. q. j. si qs cū militibz. xxv. q. iij. **R**emini. ex. de off. c. j. **I**de in dicta. q. dxxvij. **B**

Utrū pntes vli liberi possint pvl cōtra se testimoniū ferre **R**o **G**naliter p rectā lineā ascendētes vli descendētes pvl cōtra se pdonei testes nō sunt iij. q. iij. **I**de in criminali. ver. **I**de testis. a. ver. **I**de pntes. ff. eo. l. **T**estis **I**de est de matre. sed tñ ambo pntes in casu admittūf p filio. scū qñ de etate vli nativitate. ex. qui fil. sunt leg. transmissio. a. c. p. tuas. **A**. **E**t in hīs. c. patz q hoc est vey nisi certis indicijs a testibz dñū appaēat. **B** **I**de vbi agit de impedimto mūonij vōne consanguinitatis vli affinitatis. ex. eo. qñtiens **C**etoz si agi an mūomium sit cōtractū vli nō. tūc mat suspecta est si vir sit supior. ex. eo. sup. eo. **Q**uē casum habes s. **M**ūomium. vij. **F**h. **S**ūt at qdā psone q aduersus cōmūctos suos testimoniū dicere nō cogūf ut adūsus socoz. genex. vitricū. p. uignū. sobrinū. sobrinā. sobrine natū eosq q in priori gradu sūt. **I**de adūsus pzonū a pzonā liberos. ex. ut. iij. q. iij. **I**de in criminali. v. **I**de. l. i. u. h. **E**t alie etiā psone q ibi cōputant q gñaliter a ferendo testimonio sunt exempto. **A** **E**t ibi pnt videre qui habent hoc agitare. **E**t ibz qd in hoc. q. no. in dicta. q. dxxvij. **B**

Utrū testes pducā possint de domo actoris. **R**o **R**ec de domo actoris. nec accusatorē. nec in cā civili nec cōmiali testes pducā dñt. qz eoz testimoniuz suspectū ē. iij. q. v. p. totū. iij. q. iij. **E**t **I**de in criminali. v. **I**de cē iure civili. **O**ēs at pdicti q repellēvi sūt dñt admitti: si is cōtra quē pducāf eoz testimonio in alio iudicō sit vsus. nō mimi dāas postmod exortas dōauerit l ali

qd aliis legit^m p9 emgēs seu corrup tōez. ut in pdicto. q. itē i criminali. v. **I**de si qs testibz. a. **C**eo. l. si qs testis bz. **A** **I**de in deā. q. dxxvij. **B** **R**o qz sa cerdos nō d; cē testis in instūis cōfectis totalk int sclares. xiiij. q. ij. q. q. **H**o intellige de honestate a nō de nōcitate **I**bi d; qz sacdotū testimo^m credibi le hēat tñ in iphis scēl negocijs p scia endis instūis ad testimo^m nō rogeē qz eos talibz rebz intēē nō ouēt Si at euentu aliq cāe int fūerūt a aliqd viz deūt vli audierūt vbi nulle pdonee seculanū inuēian² psone: vltas oculte² a malut bon² exticē i puidētia ppi sit epī. ut a corā se a petētibz iudicibz ā alē veritate hōnificē testificē. **B**

Testis. ij. de numero testū **E**t qdēz duo testes rogārit sē ne cessarij a sufficiūt. ff. eo. l. vbi numer² iij. q. iij. **I**de in criminali. ver. **I**tem vbi. **A**. **I**de in sū. li. ij. ti. v. q. dxxvij. fm **H**osti. a. **C**off. **B**

Utrū in aliqbz causis sufficiat vn² testis **R**o **L**ic; cōiter nō sufficiat. ut nūc dictū ē stat² tñ testimo^m vni² i hīs in qbz alci p iudiciū nō infer² puta si dubit² de aliq an fuerit baptisat² vli an ecclā cōsecrata. de off. di. iij. puulos a c. cū itaq; **I**de stat² testimonio vni² vbi de cōsensu ptiū ita ouemūt. cū a testio mio adūsarij stari possit. **C**. de fidei cōmis. l. si. **I**de qñ qñ an aliqs sit emē dat² de crimie: stat² testimonio sacdotē. ex. e. testimo^m. **A** **I**bi nō bñ h pbat. h. ex. eo. qz cū in secreto cōfiteat. alē pbat nō pnt fm hosti. a. in deā. q. dxxvij. vbi cē p; fm cū d; qz idē est de eo qd se qf. **B** **I**de i cōrectōe fratna sup pūa cōrectōe caritatiua p vni² solū pbat qz nec alē pnt. ex. c. i. omi. **A** **I**de qd s. nō i deā. q. dxxvij. f; **C**of. ray. a. hō. **B** **I**de ē qñ testamētū v; vni² testio mio. qñ; nulli² qñ; rōqñ ples. ut s. testamētū. j. q. iij. **I**de h; vni² testis nō faciat pbatōez; facit tñ psumptōez; ex. de suc. ab intest. c. fi.

Utrū in aliqbz requirant plures testes qz duo. **R**o **I**n multples requir²

Nā in testimonio plures requiruntur
Testamtu . j . **I**tem in donatōibz cā
 mortis requiruntur qnqz testes . **C** . de dona
 tōe cā mort . l . fi . a . in codicillis . **C** . de
 codicillis . l . fi . in fine . **S**ilte requiruntur qn
 qz testes . **A** . rogati . ut in **deā** . q . dxx
 viij . **B** . qn debitor vult pbare solutuz
 debitu qd in scriptis fuit factu . **C** . eo . l .
 testiu . **A** . a . ibi . p . q . filte . p . t . h . p . bai . p
 alia scriptura . a . si illa scriptura amissa
 fuerit . p . ta . amissio . a . solutio . p . pauca
 oces testes . p . bai . **I**tem requiruntur quatuor
 testes cū dāt ad reprobandū istia . ar .
 ex . de fide instr . cū iohes . **I**tem 3 qdā
 psonas ut in . **C** . se . s . **A** . dictū . c . cum
Joh . nō videt bñ pbare s ad qd alle
 gat h in ar . facit dicta . l . testiu . **B**
Vtz extra aliqs psonas requirantur ma
 ior numerus testiu . **R** . **C** . m . **C** . ho . ij . ij .
 q . lxx . **S**ic . ij . q . iij . p . sul . **A** . r . eps . car
 dinal . fm glo . in . ca . p . sul . ij . q . iij . et
Gof . ut in dicta . q . dxx viij . **B** . nō dā
 net nisi . lxxij . testibz . **P**resb . at car
 dinalis . nisi . xliij . testibz . **D**iaconus
 cardinalis vrbis rome . n . xxviii . tes
 tibz . **S**ubdiacon . acolit . exorista . le
 ctor . hostiari . nisi . vij . testibz . **E**t hz
 locū spālē in epis p . s . biteris . diaconi
 bz et clericis ecclē romane . p . pter eius
 dignitatē . a . hoc triplid rōe . **D**no qdē
 qz in ea tales institui dnt qz sanctita
 ti plus credat qz multis testibz . **S**cds
 qz hoies qz hnt de alijs iudicare . sepe
 p . pter iusticiā multos adūfarios hnt
 vñ a nō passim credēdū est testibz . **E**t
 eos nisi magna multitudo cōueniat .
Tercō qz ex dōnatōe alicui . eoqz vero
 gaverit in opimōe hoīm dignitatis au
 ctoritati illi . ecclē . qd est piculo . qz
 in ea tolerare aliquē pctōrē nisi valde
 publicū de qz graue scādalu onaf . **A**
Predictis adde qd d . in . l . j . ff . eo . f . qz
 iudices sufficiētē numerū testiu mo
 derat a cū solū numerū testiu quē ne
 cessariū eē putauerit euocari patian
 ne effrenata ptāte ad verādos hoies
 supflue multitudo testiu p . trahatur
Et regularit effrenata multitudo viz
 def si excedit numerū . xl . ex . eo . cū cā .

Quod tñ videt rehnq arbitrio iudic hz
 exigētā cā . cū sit indeterminatū . **ex** .
 de offi . deleg . s . caus . **E**t sentit glo . in
 dicto . c . cū causam . **B**
Questio . qtu ad actū testifi
 candi . **V**tz testis q se subscri
 bit alicui negotio p . iudic . sibi
R . **S** . si sciēter s . facit p . iudicat sibi ita
 qz extra illud nō pōt postea reclamare
 qz approbasse p . sumit . **S**ec . si s . b . scis
 bit nomie alieno . qz p . hoc nō intelli
 git assentire ut nota . **ex** . de h . ijs . qz fuit
 a . pla . sine . sen . ca . q . to . **A** . **C** . lan . hoc
 notat glo . in . c . fi . qz p . s . biteroz . **ex** . de
 re . ecclē . nō . atie . **E**t nā no . in . sū . li . ij . t .
 v . q . dxx viij . v . bia . addit . **E**t ex h . col
 lige qz nō fit p . iudiciū alicui si aliqd
 fit eo p . nte a nō . o . tradi . cōte . n . aliqd si
 gnū debeat assensus assumi . **B**
Quoties pnt testes p . duca **R** . **T**res
 tm . p . ductōes fieri pnt in causis ecclās
 stias v . l . diuitibz . h . nō q . rta . nisi iuret
 qz nō didicerit testificata . **A** . nec p . se
 nec p . aliū a qz nō p . volū . v . l . p . artē . qz
 tā p . ductōe . petat . h . qz qz vult de no
 uo . p . duce . re . p . r . h . zē . nō . potuit . **ex** . eo .
 v . l . tra . ter . cā . **B** . **Q** . rta . nullo . mō . cōedi
 tur . **ex** . eo . in . causis . **E**t h . intelligas
 nisi aliqs testiu in p . mis . p . ductōibz
 ipedit . fuis . h . nā . pbato . ipedi . mto . sine
 aliq . facio . dabi . a . lia . dilato . cō . cō . t . hā
 fm . **J**mo . **E**t sic intellige . **ex** . eo . v . l . tra
 ter . cā . **A** . **I** . dē . in . sū . e . t . q . dxxix . h . z . **D** . os .
 qz dāt . sic . lo . qz . **E**t h . intelligas si i . p .
 ma . p . ductōe . scda . a . t . cā . p . dux . t . aliqūē
 testē . **A** . s . si . ipedit . fuis . h . in . p . r . a . scda
 t . cā . pbato . ipedi . mto . sū . aliq . iura . mto
 dabit . scda . dilatio . sic . a . cō . t . hā . v . l . mil
 lesiā . fm . dūm . meū . **J**mo . q . rta . **E**t sic
 intellige . **ex** . eo . v . l . tra . **B**
Quot sūt qz tollūt copiaz . pbadi . p .
 testes . **R** . **C** . m . **G**of . **Q**uatuor . **V**idelz
 publicatio attestatōnū . **ex** . e . de . testi
 bz . et . c . in . fia . ut . **I**tem . renūcia . sū . cō . clusio
ex . e . fm . itat . **I**tem . q . rta . p . ductio . ut . i . p .
 ce . **I**tem . numerus testiu effrenat . **ex** .
 e . si . g . h . cau . cō . t . a . c . cū . cā . **A** . **I** . dē . in . deā
 qz . dxxix . **E**t de h . v . l . t . mo . dictū . ē . ad . h . z
 nē . p . cedentis . c . in . additōe . **B**

¶ Vt testis teneat iurare a q̄libet.
R^o Nulli testi q̄ntecūq; religioſis ſit
 creditiſi iurauerit. eſt eo. nup. **Dōt**
 tñ remitti iuramētū de oſenſu p̄tū. eſt
 eo. tuis miſi in cā mūo mali. qz tūc n̄
 oſſiomī diugū ſta. ex. de eo q̄ o gno.
 ſang. v. ſue. ſup. eo. **Et** iurabūt ta
 ctis ſacrosanctis euāgelijſi n̄ eēt eſp̄s
 q̄ iurabit ſolū. p̄poſitis euāgelijſi. eſt
 de iura. calū. c. ſi. **A** **I**de in ſū. eo. t. q.
 d. xxxj. ſm. **H**oſt. q̄ eē iſde dicit de ſaēdo
 te. ſ. q̄ nō tāgat ſancta euāgelia iur
 rādo ſiē nec eſp̄s. **A**lij at ut ibi p̄. di.
 aunt ſp̄ale in eſp̄. **V**eritas eſt q̄ de
 ipſo tñ loq̄t dictū c. finale. **D**

¶ Sed qd debz testis iurare. **R^o** Debz
 iurare q̄ dicet totā veritatē quā nō
 uit de illa re. iij. q. ix. **h**ortamur. a q̄ nō
 admisceat falſū nec aliqd de ſuo ad
 ſciat. iij. q. ix. **p**ura. **I**te addit de q̄rū
 dā oſuetudine q̄ nulli pandet testio
 niū. a. hōe. bñ. iij. q. iij. **I**tem in cri
 minali. ver. **I**te q̄ falſo. ex. eo. ſtatū
 tat. **A** **I**de in dicta. q. d. xxxj. ſz. hō. **D**

¶ Quid iurāt testes qñ pcedit p in
 q̄ſitō. **R^o** **S**i fiat inq̄ſitio ſtra p̄ſonā
 ſingularē de aliq̄ crimine: iurat testē
 q̄ ſup illo dicet plenā veritatē. eſt de
 ſimo. licz. hō. **S**i vō fiat inq̄ſitio ſup
 ſtatu ecclē iurat dicē veritatē de oibz
 q̄ ſcit v̄l credit in ecclā reformāda ex
 ceptis dico occultis. ex. de accu. o. līm
 v̄l iurat q̄ r̄ndebit veritatē; ad inſtro
 gata. eſt de accu. cū dilect. **Et** intelli
 ge q̄ occultus; hic ſz crimē q̄ nō eſt
 manifeſtū. v̄l de q̄ aliq̄s nō eſt infa
 mat. **N**ā ſi de occultis de q̄bz nō p̄e
 ceſſit infamia aliqd dixerūt testes: n̄
 valebit dictū eoz. **A.** eē ſi duo v̄l plu
 res ſciuerūt crimē a iuramēto affirmēt
 ut in c. q̄b. ſeq̄. **D.** eſt de accu. inq̄ſitō
 nis. ut et **T**ho. dicit in ſe. p. q̄ in d̄p̄t.
¶ Vt hō. **A.** **I**de in ſū. li. iij. ti. xxxj. q.
 vj. ver. forma at. **T**l. vbi etiā addit
 ſm. **V**l. **O**cculta at hic vocam? nō ſo
 lū ſecreta oſſiomis. ſed eē om̄e crimē
 de q̄ q̄s nō eſt infamat. **S**ciēdū tñ q̄
 ſi fiat inq̄ſitio ſup certis capitul. tūc
 in iuramēto n̄ apponeſt hęc clauſula eſt

ceptis occultis. **S**ed cū infamia p̄ceſ
 ſerit ſp̄aliter de ſ crimine determinato
 ſm numerū dicēt testes q̄cqd de hoc
 ſciūt v̄l credūt etiā ſi ſit occultū. dum
 mō nō ſciat ſolū p̄ oſſionē. **V**el ſi ali
 q̄s infamat? ſit de fornicatōe cū hac
 muliere a ſup ſi fiat inq̄ſitō; d; testis
 dicere eē ſecretas circūſtātiās q̄s nō
 uit eē ſi iurauit ſecretū tenere. **D**ixi at
 inq̄t determinato ſm numerū. qz ſi ſo
 lū de ſp̄e criminis ē infamat? tūc n̄ d;
 testis reuelare occulta. **Q**ñ at ḡrial
 ſit inq̄ſitio: tūc ſi de occultis de q̄bz n̄
 p̄ceſſit infamia aliqd dixerint testes
 n̄ valebit dictū eoz. nec ille p̄t ſi erit
 puniēd? dicto c. inq̄ſitōnis. **E**t eſt vō
 differētie qz cū ſup ētis articul inq̄n?
 v̄l annittit inq̄ſitio ſcit p̄ceſſiſſe infa
 mia. ſi nō ſic in ḡriali inq̄ſitōe. **D**

¶ Vt liceat testi aliqd recipere. **R^o**
Pro testiōio ferēdo nihil debz recipere
 p̄iij. q. v. nō ſane. n̄ tñ exp̄ſas ab eo
 q̄ eū p̄duat. iij. q. iij. v̄tur. **E**t ſi acce
 pit turp̄it accepit. a reſtituet ei a q̄ ac
 cepit. n̄ ille dederit ad corūpēdū testē
 tūc em̄ d; dari ei in cur̄ iniuriā acce
 pit. **A.** v̄l paupibz ſm rap. **H**oſt. at
 dicit q̄ ſi p̄cauniā accepit ut v̄z testi
 moniū diceret. debz ſi paupibz eroga
 re. ut in ſū. eo. t. q. d. xxxviii. **H**oc p̄t
 intelligi qñ dās nō redimit v̄ratōe
 ſuam qz nōn requireba? a teste. **E**t de
 hac materia lat̄ dictum eſt ſ. **R**eſti
 tutio. i. q. iij. in additōe. **D**

¶ Qualiter testis deponere debeat.
R^o **T**estis tanq̄ om̄nis p̄ſona debz
 dicere puram veritatē quā ſcit ſuper
 facto. nulla adiecta falſitate. iij. q. ix.
hortamur. iij. q. iij. **N**ullus. p̄iij. q.
 v. nō ſane. **N**ama ſic iurauit. ut ſ. in
 vj. q. dictum eſt. **D**

¶ Quid cum testis non est de facto
 certus. **R^o** **S**m **T**ho. ij. ij. q. lxx. **I**n te
 ſtimonio ferēdo nō debet homo pro
 certo aſſerere id de quo certus nō eſt
 ſi dubium debet ſub dubio proferre.
 et de quo certus eſt pro certo aſſere
 re. **S**ed quia contingit ex labilitate
 humane memoie q̄ quis reputat ſe

quicquid certum de eo quod falsum est: id cum aliquis cum debita sollicitudine cogitans excuset se certum esse de eo quod falsum est non peccat mortaliter hoc asserens quia non dicit falsum testimonium pro se ex intentione sed pro accidentibus extra id quod intendit. **A**d id in summo. co. ti. q. cxxxiiij. **D**rop ter hec a hominibus solent testes interrogari unde a quod sciat et si interrogati de causa sententia non dicant non valebit testimonium. **I**tem sola. a. xxxiiij. q. iij. si testes et in Aut. de testibus. Et licet dubium.

Utrum teneat ad testimonium ferre dicitur. **R**espondeo secundum Thomam ubi dicitur. Distinguendum est. quia si testimonium alicuius subditi requiritur auctoritate superioris cum in hijs que ad iusticiam pertinent obedire teneat. non est dubium quod teneat testimonium ferre in hijs in quibus secundum ordinem iuris testimonium ab eo exigitur. puta in manifestis. a in hijs in quibus infamia precessit. Si autem exigatur non manifestis a de quibus infamia non precessit: non teneat ad testificandum. **A** hoc videtur super criminibus. Sed super causis pecuniarijs videtur teneri esse in non manifestis. xxxiiij. q. iij. **S**i vero requiritur testimonium non auctoritate superioris cui obedire tenet tunc si quidem requiritur ad liberandum hominem ab iniusta morte seu quantum pena vel falsa infamia vel aliquid damno tenet hoc ad testificandum. a si est testimonium non requiritur tenet facere quod in se est ut veritatem denunciet alicui que ad hoc possit prodesse. **U**nde in pro. Eripite pauperem a egenum de manu peccatoris liberate. Et puer. xxxiiij. Erue eos que ducunt ad mortem. Et Ro. i. digni sunt morte non solum que faciunt: sed et que consentiunt faciendis. **U**nde di. glo. Consentive est tacere cum possis arguere eos. **S**uper hijs vero que privent ad condempnationem alicuius: non tenet aliquis ferre testimonium. nisi cum a superiore compellitur secundum ordinem iuris. quia circa hoc si veritas occulta sit: nulli ex hoc speciale damnum nascitur. et si imminet periculum accusatori: non est curandum. quia ipse se in hoc periculo immet.

Ad id in summo. co. ti. q. cxxxiiij. Et predictis **C**o. ray. cuius etiam dictum fuit quod se

quod. Et ibi per quod dicitur addit. quod cum propter defectum probationum quis videt proximam rem suam amittere: et privilegium persone vel sacrotes cogendi sunt veritatem dicere. xxxiiij. q. iij. **Q**uestio. si talis est causa in qua liceat eis testimonium ferre. **R**espondeo non licet in causa sanguinis. **C**on. vi. Et addit gloriosus ray. quod in odiosis exceptionibus vel criminibus non conveniunt testes compelli passim licet quicquid compellatur. ut in inquisitionibus. **A**d hoc predicta potest facere. xj. q. iij. **Q**uicquid quis Et in casu predicto de dano esse sacrotes a alij de causa religiose tenent. xxxiiij. q. iij. **Q**uestio. Si non tenent si talis est causa in qua non liceat eis ferre testimonium. ut in causa sanguinis. ut dicitur de s. h. i. ad d. iij. **U**trum liceat homini testimonium ferre de hijs que ei in secreto commissa sunt. **R**espondeo secundum Thomam. iij. q. lxx. De hijs que commissa sunt homini in secreto pro confessione: nullo modo debet testimonium ferre. quia homini non licet ut hoc si tanquam minister dei maius est vinculum facti quilibet hominis precepto. **C**irca vero ea que aliter homini in secreto committuntur: distinguendum est. **Q**uia enim sunt talia que statim cum ad noticiam hominis venerint hoc ea manifestare tenet: puta si pertinet ad corruptorem multitudinis spiritualis vel corporalis. vel in grave damnum alicuius persone. si aliquid aliud est homini. quod quis tenet pro palam testimonio vel denunciando. Et extra hoc de bitu obligari non potest pro secreto commisso. quia in hoc frangeret fidem quam alteri debet. **Q**uia vero sunt talia que quis prode non tenet unde potest obligari ex hoc quod sibi in secreto committuntur. a tunc nullo tenet ea prode esse ex precepto superioris. quia secretum servandum est de iure naturali. nihil autem potest precipi homini contra id quod de se est naturale. **A**d id quod est de iure naturali. ut in summo. co. ti. q. cxxxv. ubi hec notatur. **U**trum discordia testium infirmitatem testimonium. **R**espondeo secundum Thomam ubi dicitur. Discordia testium in aliquibus principalibus circumstantiis que variant substantiam facti: puta in tempore vel loco vel in personis de quibus principaliter agitur aufert efficaciam testimonii. quia si discordant in talibus: videntur singula

res esse in suis testimonijs a de diuis
 sis factis loq. puta si vn9 dicat hoc fa
 ctū eē tali tpe v'l loco alij alio tpe v'l
 loco nō vidē de eodē facto loq. **Nō** tū
 p'ciudica' testimonio. si vn9 dicat se
 nō recordari: a alij asserat de' minas
 tū tps v'l locū. **Et** si in talib9 omīno
 nō discordauerūt testes actoris a rei
 si sint eāles numero a pares dignita
 testa' p' reo. qz iudex factior d; eē ad
 absoluendū q' ad cōdemnādū: nisi
 forte in causis fauorabilib9 sicut in
 cā libertatis a hmōi. **A.** ut est eē cā
 mūmonij. dotis a testamti. eē de sen
 et re iudi. c. si. **Si** xō testes sint in eā
 les tūc iudex inq'ret veritatē fm dōiti
 ones q' statū s'sequūt **P**ro q' facit. iij
 q. iij. **I**tem in crimiali. **I**tem testū
P Si xō testes eiusdē ptis dissenserūt
 debet iudex ex motu sui animi pape
 cui pti sit stādū v'l ex numero testū
 v'l ex dignitate eoz v'l ex dōitōe ne
 gocij a dictoz **M**ulto at magis vni9
 testimonij repellit si sibi p'i diffidat
 in'rogat' de visu a scia. nō at si diffi
 dat in'rogat' de opimōe a fama. qz
 pōt fm diuersa visa a audita diuersi
 mode motus eē ad rēndū. **Si** vō sit
 discordia testimonij in aliq' b9 arcū
 stātis nō ptinentib9 ad s' stātā fa
 ctū: puta si tps fuerit nebulosū v'l se
 renū. v'l si dom9 fuit picta aut nō: v'l
 aliqd hmōi. talis discordia nō p'ius
 dicat testimonio qz hōies nō osue
 rūt circa talia multū solatari. vñ fa
 ctū a memoria elabūf. q'mimo aliq
 discordia in talib9 facit testimonij ac
 dibilib9. ut dicit **C**ris. sup **M**at. qz si
 in oib9 concordarēt etiā minimis vide
 rēt ex cōdicto eundē sermonē pferre
 qd tū prudētie iudicis relinq'f discer
 nendū. **A** d' dicta eē latus a diuisis
 verbis notāf in sū. e. ti. q. dxxxvj. s. 3
Vl. a **N**os. vbi eē addit q' testis p't
 corrigere dictū suū in cōtinēti. nō aut
 ex inuallo. ex. de testi. cogen. p'towa
Item q' si ad reprobandū dicta p'ozū
 testū inducant seādi testes: optet
 istos scōds plures eē a longe melioz

ris fame q' sint p'mi. qz pōt publica
 tionē attestatiōnū magis p' sumi' de
 subornatōe testū q' an. eē de pba. li
 cet. **V**lti. **I**tem q' si naut possidet rō et
 vterqz petit eā ab aliq' extraneo a te
 stes iā dicto mō sunt pares: diuidat
 res si pōt. sicut fuit iudiciū salomois
 int' meretrices. iij. s. iij. a ex. de p'sū.
 afferte. **S**; si nō p't diuidi: p't iudex f'
 tificari a dare cui vult. ar. ex. de p'zo.
 c. j. **I**tem q' si testes o'radiūt inst'io
 sp' testes p'ualent inst'io nisi i hīs q'
 melius pbāt p' inst'io q' p' testes. ut
 f'ma lata a arbitriū a commissio facta
 iudicij. a nisi i inuētario publico cō
 fecto. o'tra qd nō admittū testes. a n'
 in inst'io i q' mulier o'ntef se recepisse
 p'cauiā p' fideiussōe. **C**. ad velley a. l.
 antiq. **S**ed certe ista. l. n' videt pbaē
 id ad qd allegat' **D**ñ at videt q' q' ad
 acta iudicaria inst'ia p'ualeat testis
 b9 au; dicta acta de nēitate debeāt in
 septis redigi. vñ soli testes ad eoz p
 batō; sufficē nō videt ex. de pba. qm
Item in deā. q. dxxxvj. s. 3; col'dē. q'
 o; ad min9 q' p' qtuor testes reprobe
 tur inst'io. q' ist'io obtin; vice duoz
 testū. a tabellio eāpoller v'l e maior
 vno teste. **D**

Quid de teste falso. **R**o fm **T**ho. ij.
 ij. q. lxx. **P**eccat mōlt' inq'ntū p'ur9
 est. a inq'ntū facit o'tra iusticiā. de q' e
 sp'ale p'ceptū in decalogo. a talis in
 dubitat' tenet ad restitutō; oim q' p
 rim9 ei' amiserit p' ei' testimo. xij
 q. v. nō sane. a. q. vj. si res aliena. a
 ij. q. j. notū. **A.** **M**eli9 facit e. si. ex. de
 iurei. **E**t p'dictis **C**ō. **R**ap. a **N**os. ut
 in sū. eo. ti. q. dxxxvij. **D**

Timor. vtz sit p'cc; **R**o s; **t**ho.
 ij. ij. q. dxxx. **T**imor p'cc; e s; 3;
 q' e ino' diat' put. s. fugit qd
 nō est fm rō; fugiōdū. **H**ec at ino'z
 diatio fionis qnq; o'sistit in solo appe
 titu sensituo nō supuāctē osensu rō
 nal' appetit'; a sic n' p't eē p'ctū mōz
 be; s; solū veniale. **Q**ūq; hec ino' dia
 tio fionis ptingit vsq; ad appetitū rō
 nale m q' d; volūtas qn s; volūtas

refugit aliqd ex libero arbitrio non
 fm vōz a talis inordinatio timoris
 qñq; est pctm mōle. qñq; veniale.
Si em̄ q̄s ppter timorē q̄ refugit pi-
 cū mortis v̄l q̄d cunq; aliq̄ tpale ma-
 lū sit dispositus ut faciat aliq̄s p̄hibi-
 tū v̄l p̄mittit aliq̄s q̄d est p̄ceptū
 in lege dīna talis timor ē pctm mōis
 le alio q̄n veniale. **A.** **I**dem in sū. l. iij.
 ti. xxxiij. q. cclxij. **D.**

Utrū aliq̄s timor excuset a pctō **R**e-
 fm **Th.** vbi s̄. **S**icut pretactū est ti-
 mor intantū habz vōz pcti in q̄tū est
 extra ordinē vōis. **R**atio at̄ indicat q̄-
 dā mala magis esse fugiēda q̄ alia.
 sicut magis est fugiēda mors corpa-
 lis q̄ amissio rerū. **V**nde si q̄s ppter ti-
 morē mortē latronibz aliqd p̄mittēt
 aut daret excusare a pctō q̄d inaur-
 roret si sine cā legitima p̄termissis
 om̄ibz bonis pctōibz largire. **S**i q̄s
 vō incurrat mala magis fugiēda. ut
 puta mala aīe. pctā. fugiens mala
 corpis puta flagellat v̄l mortem. aut
 mala exteriorū rerū puta dānū pecu-
 nię. **A.** etiā magis q̄ dānū corpis. qz
 magis sūt timēda mala aīe q̄ corpis
 et mala corpis plus q̄ extrinsecarū re-
 rū fm cū. **Th.** a in sū. co. ti. q. cclxij
 vbi hec notant. **D.** nō excusat totale
 a pctō. diminuit tñ pctm. qz min⁹ vo-
 luntariū est. naz ex timore imponit
 q̄si q̄dā nēitas. **V**n p̄bus hmōi q̄ si
 unt ex timore dicit eē nō simplr volū-
 taria. s̄ mixta ex voluntario a inuo-
 luntario.

Utrū intimiditas sit pctm. **R**e-
 fm **Th.** ij. q. cxxvj. **I**ntimiditas pōt
 attingere triplē. **V**no mō qñ q̄s min⁹
 timet mortē q̄ debeat v̄l aliq̄ mala tē-
 poralia p̄ hoc qz min⁹ debito amet
 bona eis at̄raia. sed qz nihil eoz time-
 at nō pōt ex tali defectu amoris at̄in-
 gere. **A.** s̄ ex causis subsequētibz. ut ī
 sū. co. ti. q. cclxij. vbi hec nota. **D.** **S**e-
 cundo pōt intimiditas attingere eo qz
 q̄s extimat mala opposita bonis que
 amat sibi sup̄cūre nō posse. **D.** qñq;
 at̄git ex sup̄bia animi de se p̄sumit.

a alios cōtēnentis fm qz **S**i **Job.** xliij.
fact⁹ ē ut nullū timeret om̄e s̄blime
 videt. **T**ercio at̄git ex defectu vōis.
 sicut p̄hs dicit. iij. et̄hi cor. q. cclxij. p-
 ter stulticiā nihil timēt. **V**n p̄ qz esse
 impavidū est vidosū. siue causef ex
 defectu amoris siue ex elatōe animi.
 siue ex stoliditate q̄ tñ stoliditas ex
 causat a pctō si sit oīo inuincibilis. **D.**
 materia timoris q̄re. **V**is. a. s̄. met⁹

Torneamentū. **T**orneamēta vi-
 cū in q̄bz milites ex v̄dicto cō-
 uenire solent. a ad oñsionem
 viriū suarū a audacie temē ogredi. eē
 eo. c. j. **A.** **V**n mortes hominū a aīarū
 picula sepe pueniūt. ut ibi. **E**t sic vir-
 det qz q̄literatū fiat talis piculosus
 ogressus ad oñtatōz viriū v̄oef a iu-
 re torneamēti licz forte ī diuisis p̄tibz
 diuisimode nūcupet. **N**ā nō est curādū
 de vocabul. s̄ de vobz a de vōne legis.
 ut in c. itelligētia. eē de ver. fig. cū eē
 in penalibz p̄cedat ad s̄tā vbi ē eadē
 vō ut s̄. fortilegiū. ij. q. viij. i. addi. **D.**

Utrū torneamēta facē sit pctm. **R**e-
 fm **Th.** Tales mōit peccāt qz faciūt
 at̄ra p̄hibitoz. eē. ex. eo. c. j. **S**i at̄ nō
 eēnt p̄hibita fierēt cā discēdi v̄sū az
 moy ad impugnā dū ist̄eles. a ob de-
 fensōz p̄ie v̄l reipublice nō eēnt pctā
Sed intellige fm hōs. qz p̄hibēda sunt
 qñ mortes a corpis a aīe imineāt in
 eis. **N**ā v̄ cogitare s̄ auerit posse. ff.
 ad. l. acq̄. l. q̄ occidit. **I**n hac. a. ff.
 locati. l. si q̄s domuz. **E**t lud⁹ noxi⁹ in
 culpa ē. ff. ad. l. acq̄. l. **N**ā; lud⁹. a si
 q̄s eos ludos appellet ex q̄bz crimina
 oriūt ut in p̄benio. ff. ad. si. **A.** **P**rop̄
 has cās satis p̄ qz hec de se illata sūt
 eē si ab ecclā nō p̄hiberēt ut a sentit
Hosti. a **G**off. licz **D**il. ali⁹ dixerit.
 ut in sum. li. ij. ti. ij. q. ij. **D.**

Que pena pugnatiū in torneamē-
 tis. **R**e-**f**m **Ray.** **P**ena est qz si aliq̄s
A. si qui exerceat tale torneamentū ut
 in sum. co. tit. q. iij. vbi hec habentur
Idem videtur et̄si nō exerceat sed au-
 silium in illo p̄stet seu eius exeratio
 in aliquo se immisceat. ut in. ff. se. **D.**

ibi aliquē occiderit et casus rethomis
ad hanc irregularis erit qz ludus talis
noxius est illiāt. a idō qd ex eo
seq̄ impudētū est. ar. de p̄sump. c. j.
a ex. de homicidio. c. si. Itē q̄ in torz
neamēto morit: nō debz in amiterio
sepeliri. ut s̄. Sepultura. iij. q. j.

Quid de hijs q̄ ad tomēamta ac
cedūt aīo pugnādi nō tñ ipsi pugnt
licet aliq̄ ibi occisi fuerūt. R. s̄. Gof.
Nō optet tales ad ordies pmoueri
eo q̄ ad rem condēnatā a phibitā ac
cesserūt. Itē Hosti. A. Itē in sū. co.
ti. q. iij. Videt tñ q̄ cū talibus possit
ep̄s dispēlare. ut patz s̄. Bellū. ij. q.
ij. in additōe. B.

Transactio est de re dubia a li
te incerta: necdū finita nō s̄
tuita pactio. ff. eo. l. j. A. Itē i
sū. li. j. tit. j. q. j. s̄m Glo. Ray. B. Litē
aut intelligas p̄ntē v̄l futurā. qz etiā
aī litē p̄t fieri trāfactio. ff. de adi. in
de. l. elegāter. q̄ si q̄s p̄t.

Utrā trāfactio sit licita in spūalibz
R. s̄m Imo. Licita est dūmō ex v̄tē
qz p̄t tñ spūalea nō tpale intuemz
at. ex. eo. statum? a c. de cetero. ex. de
deā. ex. multiplicā. a c. suggestū. ex. de
torz. p̄mu. ad q̄ōes. Itē in bñficijs si
petāf iure p̄tatis. puta qz vna ecclā
petit ab alia p̄bendā quā diat ad su
am collatōz p̄tinē. Sed si aliq̄s deric⁹
petat sibi bñficiū. nō est licita trāfac
tio: et si v̄triqz v̄l spūale. ex. eo. ostis
tut⁹. Cōpositio at̄ intuemre p̄t. ex. e.
sup. eo. talis scz qz ille deric⁹ q̄ ius n̄
habz v̄l nō h̄e credif̄ p̄mit⁹ renūdet
iuri suo sine aliq̄ datōne v̄l et qz ius
h̄ns recipiat in canonicū sine datōe.
A. Hoc est qz dicta cōpositio sit amica
bilis a gratuita ut in dicto c. sup. eo.
Et idō qd̄ hic no. in sū. li. j. tit. xv. q.
xl. iij. v̄bia addit s̄m Hosti. qz si deā
amicabil cōpositio fiat sine autonta
te iudicis: p̄sonal est a cū p̄sonis exp̄
gui? Si aut fiat cū iudicis autontate
realis est. nisi p̄ iudicē alijs dictū sit
ex. eo. de cetero. Itē qz trāfactio aliq̄n
p̄mit p̄ amicabili cōpositōe. ex. e. ex.

literis. a c. veniēs. Itē qz licz cōpositio
autontate superioris facta teneat mēo
iure: tñ restitue? ecclā: si ex hoc fr̄uiter
ledat. ar. ex. de resti. in inte. c. j.

Transitus siue trāslatio q̄b⁹ de
causis p̄t deric⁹ secularē trāsi
re de vna ecclā ad aliā. R. s̄m
Ray. Trib⁹ de causis. P̄mo. s̄. cā n̄cī
tatis. puta p̄pter hostes a h̄mōi. a in
hoc casu etiā si q̄s autontate p̄pa trā
seat. nō p̄mit cū eām h̄eat. a cessāte
n̄cītate debz recuperare ecclā: suā. vij.
q. j. Pastoral. Secō. cā vtilitatē: qñ
p̄t eē magis vtilis in alia ecclā. a tūc
p̄t trāsi re autontate superiorē. vij. q.
j. mutatōs. a tribz. c. se. Tercō. cā hu
militatis siue scītatis. puta cū trāsit
ad religioz: a tūc p̄stō p̄fessus ē nō
p̄t petere primā ecclā. aut rediē ad
seclm. vij. q. j. hec neq̄ q̄. A. Itē in sū.
li. ij. tit. xxv. iij. q. j. B.

Quid si deric⁹ cā cupiditatis v̄l a
bitōnis temere trāsit de vna ecclā ad
aliā. R. s̄m Debz cavere v̄traqz. s̄. habita
a ambita. P̄na qz sup̄be eā cōp̄sit.
Sed a qz eā auare cōp̄iuit. vij. q. j. si
q̄s ep̄s. a. s̄. abitois. ex. de trāsla. q̄n
to. s̄. tñ ecclā p̄t eū repetē. vij. q. j. n̄
o: a c. si q̄s xo. A. Itē in dicta. q. j. B.

Quō q̄ h̄z bñficiū cū cura si v̄cipit
file vacat p̄mū h̄es s̄. Bñficiū. j. q. iij.
Quō eē teneat deric⁹ siue p̄lat⁹ in be
neficiō residere h̄es s̄. Residētia. q. j. et
s̄. Cleric⁹. j. q. fi. A. Et adde qz deric⁹
sine l̄mā trāsiēs seu in bñficiō nō resi
dēs put teneat d̄z ipso bñficiō puari si
admonit⁹ se nō cor̄p̄erit. ex. de de
nō resi. c. relati. a no. in deā. q. j. s̄m
hos. Qd̄ est intelligēdū excepto casu
de q̄ s̄. prime. vicz qñ trāsit a capit
alā ecclā: cā cupiditatē in q̄ nō videt
n̄cīaria admonitio ut p̄tāctū est. B.

Quō transeunduz sit de vna eccles
sia ad aliā. R. s̄m Ray. Si est ep̄us
nō p̄t trāsi re sine expressa licentia
pape. vij. q. j. mutatōs. siue sit con
secratus siue electus et cōfirmatus.
ex. de trāsla. inter corporalia. Si vero
sit inferior: a trāsit ad aliam ecclāz

causā ep̄atus. sic sufficit tacit⁹ cōsen-
sus ep̄i. ar. xxiiij. q. v. q. v. r. o. e. Si vō
ipse subest inferiori p̄lato a trāsit ad
eccl̄am nō s̄ d̄tā illi tūc cōsensus exp̄s
suis req̄rend⁹ est. ar. lviij. di. c. ij. et
ix. q. iij. c. quest⁹. Cū at trāsit ad eccl̄az
alteri⁹ ep̄atus necessari⁹ est exp̄s suis
cōsensus ep̄i a etiā alteri⁹ si habz aliū
sup̄ se p̄ter ep̄. lxxj. d. p. totū. lxxxv.
di. florētū. vij. q. j. ep̄s. de loco. de re
nū. admonet. **A** hoc. c. non videt̄ ibi
h̄i. Et idē q̄s in hoc q̄s notat̄ in sū. e.
ti. q. ij. vbi etiā p̄. q̄ id q̄ seq̄t fuit
dictū glo. ray. **H**odie tñ de cōsuetu
dine licētia nō peti⁹. Porro de trāsitū
vni⁹ religiois ad aliā. h̄s s̄. **Religio**
v. p. totū. **N**ota q̄ q̄ f̄s̄it de vna eccl̄a
ad aliā. de minor ad maiorē trāfire
debz. xiiij. di. legim⁹. ex. de trāsla. c. j.
Et tūc aliq̄s p̄elat⁹ d̄. trāslat⁹ cū est
cōfirmat⁹ a obtinuit corp̄alē possessi-
onē. xxi. q. ij. si q̄s iā trāslat⁹ a ibi s̄
notat glo. **E**t tūc nihil debz h̄re cō-
mune cū p̄ori eccl̄a. ut ibi d̄. **S**ec⁹ si n̄
h̄z corp̄alē possessiō. xiiij. di. si q̄ ep̄i.
Et de h̄. ec. ex. s̄ elec. cū in cūctis **X**

Treuga. q̄ temp̄e treuge bona
sua p̄ mare siue p̄ trā aufert̄
sarcenis. rapinā cōmittūt. et
ad restitutōem tenēt a p̄nt punire a
p̄ncipe cui⁹ treugā frangunt. qz fides
etiā hosti seruāda est. xxiij. q. j. noti.
xxij. q. iij. **I**mmo cōs.

Tutela. triplex est tutela. s̄. tes-
tamentaria vt qñ p̄ dat tutorē
filio in testam̄to. **I**te legitima
ut q̄ defer⁹ a lege ut cū null⁹ est tutor
p̄ testam̄tū tūc q̄ p̄rio loco debz succe-
dere huic ab intestato tenet suscipere
tutelā hmōi. **I**te datiuā. ut qñ nullo
tutore dato in testam̄to v̄l nō extāti
bz cōsanguineis ad tutelā p̄doneis. iu-
dex ex officio suo dat tutorē. **E**t durat
tutela vsq̄ ad cōpletū. xiiij. anū pupil-
li. a inde incipit cura q̄ durat vsq̄ ad
xxv. anū. **A** dicta differētia tutelaz
ponit̄ cē in sū. li. ij. t. viij. q. ij. s̄. glo.
ray. a hoc materia late tractat̄ in **I**ns-
tit. de tute. p̄ totū cū mult̄ se. ti. vsq̄

in finē primi libri. **B**
Vtr̄ deici tenēt suscipere aliquaz
tutelā. **R**e. fm. Jo. d. lxxxvj. c. si. **R**ul-
lā cōgūf̄ reape. legitimā tñ p̄nt reape
pe si volūt. ut i dicto. c. si. **E**t est s̄ pri-
uilegiū clericorū qz licet possint succe-
dere alicui ab intestato. n̄ tñ tenēt re-
ape tutelā lic; in layc aliis obtineat
c. de legi. tuto. **A**utē. sic hereditas **A**
Predicta notat glo. i dco. c. si. **N**otā
etiā in sum. in dca. q. ij. fm. glo. ray.
Glo. cē in dicto c. si. diat. qz deici nō
p̄nt testam̄tariā nec datiuā reape. p̄
c. Cipanus. xxi. q. iij. qd̄ bñ facit. **D**
Vtr̄ ep̄s v̄l mōch⁹ possit reape tu-
telā. **R**e. fm. Jo. vbi s̄. **E**ps l̄ mōch⁹
cōvolens nō p̄t reape tutelā legitiaz
ut i autē. de sanc. ep̄i. qz deo at amabi-
les. v̄l dic qz illi autē tice derogat̄ per
i. decretū. d. lxxxvj. puēt. ita qz si ves-
tint possint reape legitiaz; s̄ n̄ datiuā
l̄ testam̄tariā. **S**; ad tutelā cōem mi-
serabilitū p̄sonaz oēs deici l̄ mōchi
tenēt. ut i dco. c. puēt. a. lxxxvij. d. c.
j. a. c. ep̄s gubernatō. **A** **I**bi d̄. **E**ps
gubnatō. pupilloz a viduarū ac pe-
grinoz n̄ p̄ seipz; s̄ p̄ archiep̄s b̄itenz a
archidiaconū agat. **E**t hic ter. facit
qz ep̄s n̄ p̄t administrare tutelā cē legi-
timā p̄ seipz; **E**t ita p̄t intelligi dict⁹.
qz cō. at. **P**ahos at sic. **E**t ita itelligi
gat̄ c. puēt. vbi cē glo. nōt q̄ in isto
qz ten⁹. **N**otā cē in dca. q. ij. fm. ray.
Et addit glo. e⁹ qz mōchi seu alij ves-
tigiosi p̄nt reape tutelā miserabilitū;
p̄sonaz a cē legitiaz; de cōsēu tñ p̄lato
nū suoz. a nō abs. xij. q. j. n̄ dicat. **B**
Vtr̄pe lucū vide s̄. **E**lemosina
j. q. v. l. a s̄. **R**estitu. q. a n̄ p̄.
A. et ibi de h̄. lati⁹ addi. **B**
Ana gloria. req̄re supra
Glorayana. **I**te de vesti-
bus. **V**estis. **A**. a lati⁹
supra. **O**rnatus. in addi-
tione. **B**
Afallus. d̄. ille q̄ habz feudū
ab aliq̄ ut s̄. **F** feudū.
Elatio virginū. vide s̄. **C**onse-
cratio. q. j. z.